

PŘÍRUČKA CSR PRO VEŘEJNOU SPRÁVU

„aneb jak se chovat společensky odpovědně“



NEPRODEJNÁ PUBLIKACE

Příručka CSR pro veřejnou správu aneb jak se chovat společensky odpovědně

Vydalo a distribuuje

Národní středisko podpory kvality

Novotného lávka 200/5, 110 00 Praha 1

Telefon: +420 221 082 636-7

www.npj.cz

jako svou 101. publikaci

Náklad: 500 výtisků

Počet stran: 36

1. vydání, listopad 2016, vazba brožovaná

Grafické zpracování a ilustrace: kreativní studio LaceUp.cz

Tisk: Tiskárna Centrum služeb Broumov s.r.o.

© **Národní středisko podpory kvality**

ISBN 978-80-02-02702-7

Rádi bychom Vám představili publikaci Příručka CSR pro veřejnou správu, která vznikla jako výsledek spolupráce Rady kvality ČR, Ministerstva vnitra a několika úřadů územní samosprávy, které jsou v oblasti společenské odpovědnosti aktivní a mají zájem inspirovat ostatní k podobné praxi.

Naší snahou je prostřednictvím této příručky upozornit na to, že organizace veřejné správy jsou klíčovým aktérem v oblasti společenské odpovědnosti. Ve skutečnosti hrají v této problematice dvojí roli. Jednak by měly vytvářet ideální podmínky pro rozvoj společenské odpovědnosti, a tím motivovat firmy i občany ke společensky odpovědným aktivitám. Na straně druhé by samy měly jít příkladem a chovat se společensky odpovědně.

Účelem příručky je poskytnout organizacím veřejné správy jakýsi návod, jak se společensky odpovědnými aktivitami začít, jak je prohloubit, nebo s jakými aktéry v této oblasti navázat spolupráci, a učinit tak své aktivity efektivnějšími.

Naší snahou je také především motivovat úřady k implementování společensky odpovědných aktivit do jejich dlouhodobých strategií, protože jen takto získají udržitelný průběh a budou mít pozitivní dopad na společnost. Neoddělitelnou součástí této příručky tvoří příklady dobré praxe pěti úřadů

územní samosprávy, které s Radou kvality ČR spolupracují a jejichž společensky odpovědné chování může ostatním sloužit jako inspirace pro jejich budoucí činnost.

Věříme, že každá organizace veřejné správy si z příručky odnese možné nápady na zlepšení a bude motivována k další činnosti v oblasti společenské odpovědnosti. Rada kvality ČR se ráda stane partnerem organizací, které mají zájem společenskou odpovědnost rozvíjet.

JUDr. Ing. Robert Szurman
předseda Rady kvality ČR
státní tajemník v Ministerstvu
průmyslu a obchodu

Před časem zveřejnil časopis Forbes článek, jenž obsahoval čtrnáct pravidel, kterými se řídí úspěšné firmy zítřka. Být kreativní, nezatížen nadměrnou byrokracií, podporovat talentované zaměstnance, využívat moderní technologie, zaměstnávat více žen ve vedoucích pozicích, to byly příklady moderních manažerských trendů. Jedním z pravidel byla také motivace posunout se od výdělků k prosperitě. Prosperita totiž sahá dál než jen k zisku konkrétní firmy. Jak napsal Forbes:

„Jde o celkové zdraví a spokojenost zaměstnanců, zainteresovanost komunity, udržitelnost a zlepšování světa. Toto jsou klíčové hodnoty a vlastnosti, které organizace zítřka musí a bude mít.“

Pravidla, o kterých psal časopis Forbes, jsou aplikovatelná i na veřejnou správu a její potřebnou modernizaci. I ve veřejné správě narůstá význam přívětivosti úřadů, narůstá potřeba transparentnosti, komunikace a společné péče o veřejný zájem. Přívětivý přístup úřadů k občanům je již dnes samozřejmou podmínkou pro zajištění kvalitních služeb, které veřejná správa poskytuje. Veřejná správa stále více klade důraz na etické chování svých zaměstnanců, podporuje vhodné vystupování úředníků vůči občanům a zaměřuje své aktivity ke zvýšení spokojenosti svých zákazníků – občanů, podnikatelů a dalších zainteresovaných stran.

S postupným rozvojem řízení kvality začíná i veřejná správa chápat nejenom důležitost spokojenosti zákazníků a zaměstnanců, ale také společenské odpovědnosti a udržitelného rozvoje. Řada měst i krajů v České republice využívá např. místní Agendu 21 pro posílení aktivní komunikace mezi obcí a občanem, aplikuje principy společenské odpovědnosti jak pro posílení hodnot uvnitř samotné organizace, tak k prosazování rovných příležitostí ve společnosti, podpoře ochrany životního prostředí apod.

Společenská odpovědnost tak může být tou správnou volbou, jak zaměřit aktivity veřejné správy směrem k občanům obce a být otevřenou a komunikativní organizací, která usiluje jak o zvýšení spokojenosti občanů s úřady, tak o zlepšování kvality života v regionu. Dovolte mi prostřednictvím této publikace podpořit chvályhodné dobrovolné úsilí jednotlivých úřadů a představit několik příkladů dobré praxe, které se mohou stát inspirací pro další zlepšování veřejné správy.

Mgr. Jana Vildumetzová
náměstkyně ministra vnitra pro řízení sekce veřejné správy

OBSAH

str. 5	TEORETICKÁ ČÁST
str. 6	Vymezení specifik veřejné správy
str. 9	CSR a veřejná správa
str. 16	CSR ve veřejné správě v rámci Národní politiky kvality
str. 23	PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE
str. 24	Jihomoravský kraj
str. 26	Městská část Praha 13
str. 28	Město Chomutov
str. 30	Město Kopřivnice
str. 32	Obec Otice
str. 34	Rejstřík: „Za kým pro inspiraci?“

Příručka svým obsahem koresponduje s ústřední myšlenkou Evropského manifestu 2020 „Budoucnost pro Evropu, jakou potřebujeme“, která zní: „Podniky a státní (veřejná) správa spoluvytvářejí inkluzivní a udržitelnou společnost tím, že proměňují svá slova v činy“.

Z celého souboru cílů a priorit je pro ČR zásadní:

- a) zakotvit strukturální spolupráci mezi podniky a formálním i neformálním vzděláváním prostřednictvím vysoko nastavených cílů a klíčových ukazatelů výkonnosti,
- b) podpořit inovace a konkurenceschopnost s cílem vytvořit z Evropy světové centrum udržitelných společenství prostřednictvím:
 - podpory vznikání a působení platforem pro spolupráci
 - vlastního příkladu v podobě zakotvení ekologických, sociálních a správních hledisek do vytváření strategií
 - vytváření pobídek s cílem podpořit zavádění oběhových modelů podnikání

- strategického rámce, který upřednostňuje středně a dlouhodobé přístupy před krátkodobými akcemi, a to v oblasti pracovních sil a průmyslových i finančních trhů (příkladem jsou opatření jako „flexicurity“, fiskální politika, která podporuje udržitelný růst, a průmyslová politika, jež stimuluje transformaci a oběhovou ekonomiku)

Nechť je Vám příručka dobrou inspirací - návodem, jak přistoupit nebo se zapojit do naplňování výše uvedených priorit.

VYMEZENÍ SPECIFIK VEŘEJNÉ SPRÁVY

Veřejnou správu lze charakterizovat jako správu veřejných záležitostí vykonávanou subjekty veřejné správy nebo prostřednictvím jejich orgánů za aktivní účasti občanů a v jejich prospěch.

Veřejná správa je v České republice vykonávána subjekty veřejné správy na centrální úrovni a na místní úrovni. **Státní správa** je veřejnou správou uskutečňovanou státem, a to buď přímo prostřednictvím orgánů státní správy, nebo nepřímo prostřednictvím krajů a obcí jako subjektů samosprávy, které vykonávají přenesenou působnost státu.

Samostatná působnost obcí a krajů je rámcově řešena legislativními předpisy, další pravidla vymezují usnesení vlastních orgánů obcí a krajů, zejména jejich zastupitelstva. V případě obcí do samostatného výkonu samosprávy spadá např. územní rozvoj obce, její hospodaření, naplňování potřeb občanů v oblastech jako je bydlení, školství apod. Kraje pak v samostatné působnosti zajišťují zejména péči o komplexní územní rozvoj, ochranu a rozvoj zdravých životních podmínek, dopravu a spoje, výchovu a vzdělávání apod.

Existence **přenesené působnosti**, kdy obce a kraje vykonávají vedle svých samostatných působností také stát-

ní správu v přenesené působnosti, je dána tzv. **spojeným modelem veřejné správy**, jehož cílem je dekoncentrace, tedy výkon státní správy na nižších úrovních. Obce a kraje tak tuto funkci plní vždy na základě zvláštních zákonů v oblastech jako je např. evidence obyvatel, vydávání stavebních povolení, občanských průkazů a cestovních pasů.

Řízení kvality ve veřejné správě

Kvalita ve veřejné správě je spojena zejména se snahou organizací dělat správné věci správně, tj. kvalitně, efektivně a včas. Část úřadů v České republice využívá k řízení kvality sebehodnocení dle modelu CAF, implementuje požadavky mezinárodní normy ISO 9001, aplikuje místní Agendu 21 (dále jen MA21), model excelence EFQM apod. V posledních letech se pozornost stále více zaměřuje na společenskou odpovědnost a udržitelný rozvoj. Některé z výše uvedených aktivit jsou vymezeny legislativními požadavky (např. oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, péče o životní prostředí), většína z nich stále spadá mezi dobrovolné zájmy subjektů veřejné správy.

Obecně podpora řízení kvality ve veřejné správě spadá pod **Ministerstvo vnitra**, které spolupracuje s dalšími subjekty:

- **Radou kvality ČR**, která představuje vrcholný poradní, iniciační a koordinační orgán vlády ČR zaměřený na podporu rozvoje managementu kvality a uplatňování Národní politiky kvality v České republice;
- **Ministerstvem průmyslu a obchodu jako gestorem společenské odpovědnosti;**
- **Ministerstvem životního prostředí, v jehož gesci je podpora místní Agendy 21**

Jednotlivé přístupy k řízení kvality jsou ve veřejné správě známy jako „**metody kvality**“ – jedná se o komplexní systémy koordinovaných činností řízení organizace s cílem trvalého zlepšování efektivnosti dané organizace. Nejčastěji používanými metodami kvality ve veřejné správě jsou model CAF, systémy řízení kvality dle normy ISO 9001, Model excelence EFOM, místní Agenda 21, společenská odpovědnost organizací (CSR). Dále organizace využívají „**nástroje řízení**“, které zahrnují dílčí nástroje přispívající ke zkvalitnění výkonu organizace, např. benchmarking, procesní přístup, strategické plánování a řízení, projektové řízení.

Ačkoliv je většina aktivit směřujících ke společenské odpovědnosti realizována soukromým sektorem, lze v posledním desetiletí i v územní veřejné správě zaznamenat zájem o aktivity související se společenskou odpovědností a udržitelným rozvojem. Jedná se zejména o úřady, které se dlouhodobě věnují řízení kvality a hledají možnosti dalšího zlepšování se v oblasti řízení organizace, využití řízení rizik a příležitostí, rozvojových aktivit v oblasti sociální

a environmentální, resp. zaměřují své působení v souladu s potřebami zainteresovaných stran.

Využívání některého z přístupů k řízení kvality závisí na rozhodnutí tajemníka městského úřadu/ ředitele krajského úřadu. Aktivity jsou formalizovány, např. formou usnesení zastupitelstva (schválení strategických dokumentů obce/ kraje/ úřadu). Stejně tak i navazující realizace je více „vázána“ rozhodováním zastupitelstva. Větší stupeň formalizace postupů oproti soukromému sektoru vyžaduje i větší časovou náročnost na prosazení aktivit, které veřejná správa realizuje nad rámec legislativních požadavků.

Vymezení specifík řízení kvality ve veřejné správě

Řízení kvality i podpora společenské odpovědnosti je v ČR zejména spojována se soukromými společnostmi. Na rozdíl od privátního sektoru neexistuje mezi jednotlivými úřady přímé konkurenční prostředí. Orgány veřejné správy hospodaří s veřejnými zdroji, jejich činnost je podrobena veřejné kontrole, mezi jejich povinnosti patří řešení externalit, tj. řeší dopady rozhodnutí/ činností, které realizoval jiný subjekt.

Mezi dalšími specifiky lze uvést povinnost subjektů veřejné správy **jednat ve veřejném zájmu**. S touto povinností souvisí zákaz diskriminace a nutnost zajistit při jednání veřejné správy rovný přístup ke všem, znemožňuje realizovat aktivity, které preferují nebo znevýhodňují určitou skupinu občanů na úkor dalších subjektů.

Přijetím konceptu společenské odpovědnosti se organizace veřejné správy **dobrovolně** hlásí k odpovědnosti za dopady realizovaných činností jak dovnitř samotné organizace, tak vůči okolnímu prostředí. Aplikace postupů společenské odpovědnosti a udržitelného rozvoje vedle dodržování legislativních požadavků napomáhá otevřenosti úřadů vůči občanům, usiluje o zmírnění dopadů na životní prostředí a aktivně spolupracuje se zainteresovanými stranami.

Typickým rysem dobrovolných aktivit veřejné správy zaměřených na zainteresované strany je snaha zástupců úřadů **sdílet dobrou praxi** a ochota komunikovat dosažené výstupy jak z oblasti řízení kvality, tak společenské odpovědnosti a udržitelného rozvoje s ostatními organizacemi ve veřejné správě.

Specifika lze spatřovat i ve vymezení zainteresovaných stran:

EXTERNÍ ZAINTERESOVANÉ STRANY:	INTERNÍ ZAINTERESOVANÉ STRANY:
<ul style="list-style-type: none"> • klienti – přímí zákazníci veřejné správy, kteří si v rámci agend vyřizují své životní situace • podnikatelé • občané obce – rozhodovací subjekty v samosprávě (volby, referendum) • občané okolních obcí/regionu • příspěvkové organizace • zákazníci zřizovaných organizací v rámci samostatné působnosti (školy, sociální zařízení, technické služby, atd.) • další subjekty veřejné správy • dodavatelé služeb • partneři, média a další 	<ul style="list-style-type: none"> • zaměstnanci • vedení úřadu • volení zástupci obce / kraje



CSR A VEŘEJNÁ SPRÁVA

Co je společenská odpovědnost?

Společenská odpovědnost organizací (z anglického „corporate social responsibility“, dále jen „CSR“) představuje dobrovolný závazek organizace zohledňovat ve svém rozhodování a každodenních činnostech potřeby svých zákazníků, dodavatelů, odběratelů, zaměstnanců, občanů žijících v místě, kde působí, stejně jako životního prostředí a všech ostatních subjektů, jichž se její činnost dotýká, ať již přímo či nepřímo.

Koncept CSR vybízí ke změně orientace organizací – ze sledování a dosahování krátkodobých cílů spojených zejména s maximalizací zisku na sledování a dosahování dlouhodobých cílů zohledňujících nejen ekonomický úspěch organizace, ale v obecné rovině i prospěch pro lidi a přírodu. Nedílnou součástí CSR je vytváření sociálních inovací, při kterých organizace na jedné straně využívá svých znalostí a zároveň na straně druhé řeší nějaký společenský problém.

SPOLEČENSKÁ ODPOVĚDNOST ORGANIZACE

z anglického „corporate social responsibility“, dále jen „CSR“

CSR = dobrovolný závazek **organizace** zohledňovat ve svém rozhodování a v každodenních činnostech potřeby svého **vnějšího i vnitřního prostředí**, a to ve třech oblastech:

EKONOMICKÉ SOCIÁLNÍ A ENVIRONMENTÁLNÍ

tak, aby svou činností obecně napomáhala celkovému zlepšování stavu společnosti.

Organizacemi se rozumí jak podnikatelské subjekty, nestátní neziskové organizace, tak orgány a instituce státní správy a územní samosprávy. Lze vztáhnout i k jednotlivci, rodině...

Vnitřní prostředí organizace: zaměstnanci, vedení.

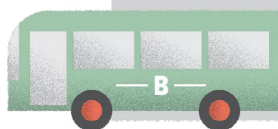
Vnější prostředí organizace: dodavatelé, odběratelé, občané a ostatní subjekty, jichž se její činnost dotýká, ať již přímo či nepřímo.

Smyslem CSR je přispívat k udržitelnému rozvoji společnosti, a to prostřednictvím realizace takových činností, které mají pozitivní dopad na společnost, nebo předchází či zmírňují nepříznivé dopady vlastní činnosti. Udržitelným rozvojem společnosti se rozumí: takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby, a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.

Jakých témat se CSR týká?

EKONOMICKÁ OBLAST

- etika
- transparentnost
- pozitivní vztahy s dodavateli a dalšími partnery
- aktivní zapojování zákazníků a partnerů do procesů organizace
- kvalita výrobků a služeb
- pozitivní dopad na ekonomiku na lokální úrovni - např. rozvoj zaměstnanosti
- odmítání korupce, boj proti korupci
- ochrana duševního vlastnictví
- odpovědné nakupování



SOCIÁLNÍ OBLAST

- odpovědné chování organizace vůči zaměstnancům
- ochrana a podpora jejich zdraví a bezpečnosti
- rovný přístup, rovné příležitosti
- rozvoj
- vyváženost pracovního a osobního života zaměstnanců
- etika
- pozitivní vztahy se zákazníky
- podpora okolní komunity
- lidská práva (včetně podpory fair trade)
- filantropie, dobrovolnictví



ENVIRONMENTÁLNÍ OBLAST

- podpora ochrany životního prostředí, přírodních zdrojů
- posuzování vlivů činnosti na zdraví
- ekologická politika organizace, prevence znečišťování
- využívání obnovitelných zdrojů
- minimalizace vlastní ekologické stopy



Jedná se o aktivity dobrovolně realizované nad rámec zákonných povinností, ať již ve vztahu ke svým zaměstnancům, nebo ke společnosti a životnímu prostředí.

Možnosti pro uplatnění CSR jsou široké a liší se jak dle sféry působení organizace, tak geograficky a kulturně.

Důvod pro realizaci CSR: žádná organizace ani jednotlivec nefunguje izolovaně.

CSR u orgánů veřejné správy

Koncept CSR není v ČR ještě efektivně rozvinut, u municipalit a dalších organizací veřejného sektoru je dokonce jeho význam stále podceňován. Právě organizace veřejného sektoru hrají klíčovou roli v podpoře CSR. Jejich úlohou je propagovat CSR jako jednoznačně žádoucí stav pro společnost. Přitom zvláště u municipalit by mělo být jednání v kontextu CSR naprosto přirozené, protože posláním obcí a krajů je pečovat o všestranný rozvoj svého území. Hlavním smyslem CSR je pečovat o tento rozvoj s cílem dlouhodobé udržitelnosti.

Veřejná správa v ČR čelí v posledních letech několika novým trendům. Se zvyšujícími se požadavky veřejnosti na množství a kvalitu požadovaných služeb a informací od veřejné správy roste snaha o kontrolu činností úřadu, stejně jako tlak na zvyšování jeho efektivnosti.

Společenská odpovědnost organizací veřejné správy je založena na naplňování ekonomických, právních (legislativních), etických a ostatních filantropických funkcí, které má instituce vůči svému území, jež řídí, v dané době. CSR plně souvisí s řádným občanstvím (Corporate Citizenship), udržitelným rozvojem (Sustainable Development), etikou podnikání (Business Ethics) a skládáním účtů společenských a etických, včetně respektování zájmů zainteresovaných stran (Social and Ethical Accountability).

CSR poskytuje veřejné správě ideální příležitost, jak se s těmito očekáváními a požadavky veřejnosti vyrovnat a reagovat na ně, a to několika způsoby:

- posilováním transparentnosti prostřednictvím vedení dialogu se všemi zainteresovanými stranami, průběžným informováním veřejnosti o dění v organizaci,
- zapojováním zainteresovaných stran do rozhodování,
- veřejným uznáním a oceněním společensky odpovědných subjektů,
- realizací společensky odpovědných nákupů a veřejných zakázek,
- vlastním zapojením do projektů na podporu CSR,
- podporou vzdělávání a výzkumů v oblasti CSR.

Stejně jako organizace soukromého sektoru mají i organizace veřejné správy možnost praktikovat CSR ve své činnosti, navíc však mají pravomoc tvořit odpovídající podmínky pro rozvoj tohoto konceptu, jeho popularizaci a propagaci. Organizace tak mohou vystupovat v některé z těchto rolí:

PASIVNÍ ROLE

Orgán VS se účastní aktivit CSR, které jsou nad rámec legislativních požadavků realizovány dobrovolně někým jiným. Vystupuje jako „uživatel“ těchto aktivit.

AKTIVNÍ ROLE

Dobrovolná realizace aktivit CSR, praktikuje CSR ve své činnosti a fungování (jde o ostatním příkladem).



PRO-AKTIVNÍ ROLE

Vytváří či se podílí na vytváření příznivého prostředí a vstřícných podmínek pro rozvoj dobrovolných aktivit, které směřují ke zlepšování podmínek společnosti, ochraně životního prostředí.

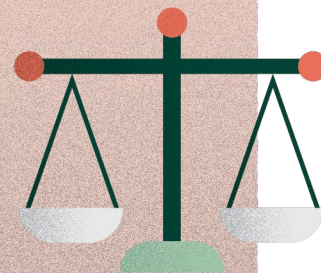
CO TO V PRAXI KONKRÉTNĚ ZNAMENÁ? NAPŘÍKLAD:

- Poskytnutí záštity nad CSR akcemi
- Účast na konferencích a seminářích k tématům souvisejícím s CSR



- Ekologizace provozu (kancelářské potřeby, spotřební materiál, drogistika, úklid, vozový park)
- Odpovědné nakupování a zadávání veřejných zakázek (včetně podpory zaměstnávání znevýhodněných skupin obyvatel)
- Rozklikávací rozpočet
- Propagační materiály z chráněných dílen a sociálních podniků
- Podpora rozvoje a vzdělávání zaměstnanců v oblastech souvisejících s ŽP, zdravím
- Založení firemní mateřské školky
- Hromadné darování krve
- Dobrovolnictví
- Charitativní akce

- Legislativní činnost
- Koncepční činnost na úrovni státu/municipality
- Oceňování aktivních organizací
- Vstup do mezinárodních/národních sítí/uskupení a organizací, které se zaměřují na ochranu ŽP, zdraví, sociální oblast...



Nechte se inspirovat příklady v jednotlivých oblastech a příklady dobrých praxí orgánů VS, které se rozhodly být aktivní. Další příklady konkrétních společensky odpovědných aktivit orgánů územní samosprávy lze nalézt např. u členů Národní sítě Zdravých měst (ČR).

CSR může nabýt svůj plný potenciál pro společnost pouze v případě, že se organizace veřejné správy prostřednictvím svých politik aktivně do podpory CSR zapojí.

Výhody CSR pro veřejný sektor

Co CSR organizacím veřejného sektoru přinese?

- lepší „sousedské“ vztahy s okolím,
- posílení důvěryhodnosti a image,
- uznání a spokojenost veřejnosti za proaktivní přístup k řešení veřejných věcí,
- eliminaci rizika bojkotu rozhodnutí při zapojení všech aktérů dotčených řešenou záležitostí,
- efektivnější využívání veřejných prostředků,
- zkvalitnění poskytovaných veřejných služeb,
- zlepšení schopnosti „prodat“ výsledky,
- zvýšení angažovanosti zaměstnanců.

Výhody z angažování se v aktivitách CSR nevyplývají z jejich provádění automaticky. Čerpání výhod stejně jako skutečný dopad CSR na stav společnosti je závislé na vytvoření dostatečného povědomí o provádění CSR aktivit. Toto povědomí je stále nízké, ačkoliv již existují instituce, jejichž cílem je společensky odpovědné organizace sdružovat, sloužit k výměně dobrých praxí, k inspiraci a iniciaci dalších projektů.

CSR je založena na dobrovolnosti a vlastní iniciativě. Mnohé z organizací nicméně vítají existenci obecných zásad a doporučení vytvářených orgány VS, které slouží jako forma jisté samoregulace. Některé z nich jsou formalizovány do podoby podpůrných vládních programů, metodik a strategických dokumentů. Z toho důvodu je pro-aktivní úloha VS nezastupitelná.

Mezi projevy samoregulace patří podpora

- transparentnosti, vytváření rámcových podmínek pro reporting,
- zavádění systémů řízení (kvality, životního prostředí, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci apod.),
- označování výrobků (značky kvality, environmentální značení, výrobky vyrobené osobami se zdravotním postižením apod.),
- účinnějšího využívání zdrojů (čistší produkce apod.),
- uplatňování společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek či uzavírání tzv. dobrovolných dohod a principů odpovědného výzkumu a inovací.

Výsledky vnějších kontrol a řízení (ve smyslu regulace) bývají také jedním z důležitých impulsů pro zavedení CSR do řízení organizace a k realizaci dobrovolných aktivit.

V JAKÉ ROLI FUNGUJE VAŠE ORGANIZACE?

Máte zájem posílit CSR ve své organizaci a nevíte jak, nebo chcete sdílet dobrou praxi? Pomoci Vám mohou zastřešující subjekty – Rada kvality ČR (bližší bude představena v následující kapitole) a další subjekty, které naleznete v rejstříku „Za kým pro inspiraci?“ na konci publikace.

CSR – součást odpovědného nakupování a zadávání veřejných zakázek

Značný potenciál pro uplatnění CSR nabízí oblast veřejných zakázek a odpovědných nákupů. Ačkoliv je v současné době aplikování principů CSR při zadávání veřejných zakázek plně v souladu s platným právem EU (judikatury Evropského soudního dvora a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/17/ES a 2004/18/ES, které byly revidované v roce 2014), tak i platnými právními předpisy ČR (jak uvádí zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek ve znění pozdějších předpisů).

Základním principem odpovědného veřejného zadávání je zohlednění více hledisek najednou – vedle běžně užívané nejnižší ceny lze zahrnout konkrétní společenské téma, které chce daná organizace rovněž řešit např.:

- podpora malých a středních podniků,
- zaměstnání znevýhodněných osob,
- důstojné pracovní podmínky,
- dodržování sociálních práv a práv pracovníků,
- podpora zdraví zaměstnanců,
- podpora vzdělávání,
- důraz na snížení zátěže na životní prostředí,
- hodnocení vlivu na zdraví apod.

Zadavatel tak v podstatě za stejné finanční prostředky získává přidanou hodnotu.

Podíl nákupu zboží a služeb ze strany veřejného sektoru na HDP se v EU pohybuje kolem 17 %, ani Česká republika není výjimkou. Ve výběrových řízeních utratí české instituce veřejné správy a místní samosprávy každý rok několik set miliard korun. Veřejné instituce tak představují významnou kupní sílu, jejíž správné nasměrování může pozitivně

ovlivnit vzorce spotřeby a výroby. Když veřejná správa poptává společensky prospěšný výrobek nebo službu (např. environmentálně šetrné technologie, výrobky a stavby, fairtradové zboží, produkty vyrobené se zárukou dodržování lidských práv, produkty či služby podporující zdravější životní styl, služby sociálních podniků a chráněných dílen apod.), podněcuje jejich vývoj a zároveň svým chováním dává ostatním spotřebitelům a podnikům příklad pro obdobné jednání. I když cena nákupu může být o něco vyšší, veřejná správa jím předchází riziku zdravotních, sociálních a environmentálních problémů a ve výsledku může ušetřit na řešení následků z nich plynoucích. K občanům se tak dostává jasný vzkaz o morálních hodnotách instituce, která výše uvedeným způsobem nakupuje.

Odpovědné zadávání veřejných zakázek také přispívá ke strategické spolupráci a dialogu s potenciálními dodavateli a ostatními zainteresovanými stranami. Veřejná správa by měla dbát na to, aby možnost zapojit se do soutěže o veřejné zakázky dostávali i menší dodavatelé, včetně malých podniků a živnostníků.

Požadavky zadavatele se musí vítězné organizace naučit respektovat a řešit, neboť za to získávají mnohaleté zakázky. Při dobře promyšleném a odborně připraveném veřejném zadávání mohou tyto veřejné instituce zcela legálně zohledňovat v rámci svých nákupů širší společenský přínos a odpovědným veřejným zadáváním tak přispět ke zvýšení kvality veřejných zakázek.

■ V příloze „Za kým pro inspiraci?“ naleznete tipy na organizace, které v oblasti odpovědných nákupů a veřejných zakázek a celkově ke společenské odpovědnosti mohou poskytnout odborné rady a pomoc.

CSR VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ V RÁMCI NÁRODNÍ POLITIKY KVALITY

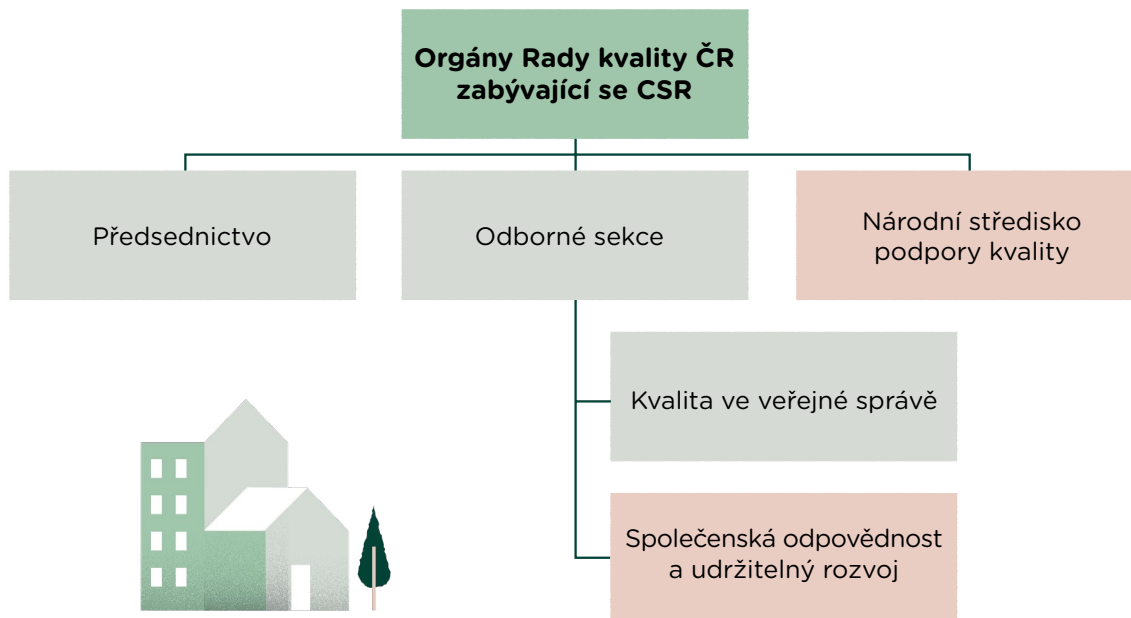
„Národní politika kvality“ (dále jen „NPK“) je vládou vyhlášený program, jehož cílem je vytvořit v České republice prostředí, ve kterém jsou kvalita a společenská odpovědnost organizací přirozenou součástí nejen podnikání, ale i funkčnosti veřejné správy a celé společnosti jako takové. Hlavní náplň NPK je realizace programů Česká kvalita, Národní cena kvality České republiky, Národní cena České republiky za společenskou odpovědnost a udržitelný rozvoj, Cena za společenskou odpovědnost „Podnikáme odpovědně“, Cena hejtmana za uplatňování konceptu společenské odpovědnosti, podpora a propagace Charty kvality České republiky i podpora akcí celostátního významu aj. Koordinace aktivit a programů v rámci NPK je hlavním úkolem Rady kvality ČR.

Strategický dokument „Naplnění Národní politiky kvality v České republice na období let 2016 – 2020“ formuluje záměry NPK jako soubor nejdůležitějších aktivit, kterými by se měly resorty, samospráva, podnikatelská a jiná uskupení, školy, vzdělávací a poradenské organizace

i neziskový sektor ve své každodenní práci ve vztahu ke kvalitě prioritně zabývat. Pozice Rady kvality ČR je v tomto směru iniciační, koordinační a poradenská.

Společenská odpovědnost organizací se stala jednou ze stěžejních oblastí, které Rada kvality ČR ve své činnosti podporuje a rozvíjí. Rada kvality ČR proto v rámci NPK realizuje několik programů CSR vhodných pro podnikatelský i veřejný sektor. Nezastupitelná úloha Rady kvality ČR také vyplývá z úkolů, které jsou součástí Národního akčního plánu společenské odpovědnosti organizací v České republice, jehož aktualizaci schválila vláda svým usnesením č. 49/2016.

Realizátoři Národní politiky kvality v oblasti CSR



V rámci Rady kvality ČR se společenskou odpovědností zabývá více orgánů, nejintenzivněji její odborná sekce Společenská odpovědnost a udržitelný rozvoj a Národní středisko podpory kvality.

Národní středisko podpory kvality

Národní středisko podpory kvality (NIS-PK) je výkonným orgánem Rady kvality ČR. NIS-PK zajišťuje kvalifikovanou informovanost veřejnosti o cílech i aktivitách NPK a celkový průběh propagačních aktivit v rámci NPK. Spolupracuje s ostatními zainteresovanými organizacemi při realizaci programů Národní ceny kvality ČR a programů Národní ceny ČR za společenskou odpovědnost a udržitelný rozvoj. Dále se podílí na propagaci a realizaci akcí regionálního charakteru (např.

Cena hejtmana) a zajišťuje organizaci, činnost a výstupy Platformy zainteresovaných stran CSR.

Odborná sekce Rady kvality ČR Společenská odpovědnost a udržitelný rozvoj

Úkolem odborné sekce Rady kvality ČR Společenská odpovědnost a udržitelný rozvoj je podporovat a koordinovat rozvoj konceptu CSR a udržitelného rozvoje v ČR. Konkrétně Sekce koordinuje a naplňuje aktivity vyplývající z obsahu Národního akčního plánu společenské odpovědnosti organizací v ČR, podílí se na pořádání a zajišťování odborných akcí k problematice CSR a udržitelného rozvoje, poskytuje odbornou podporu Platformě zainteresovaných stran CSR aj.

Příležitosti pro organizace veřejné správy

Organizace veřejné správy se mohou zapojit do několika programů a iniciativ CSR, které Rada kvality ČR v rámci NPK realizuje.

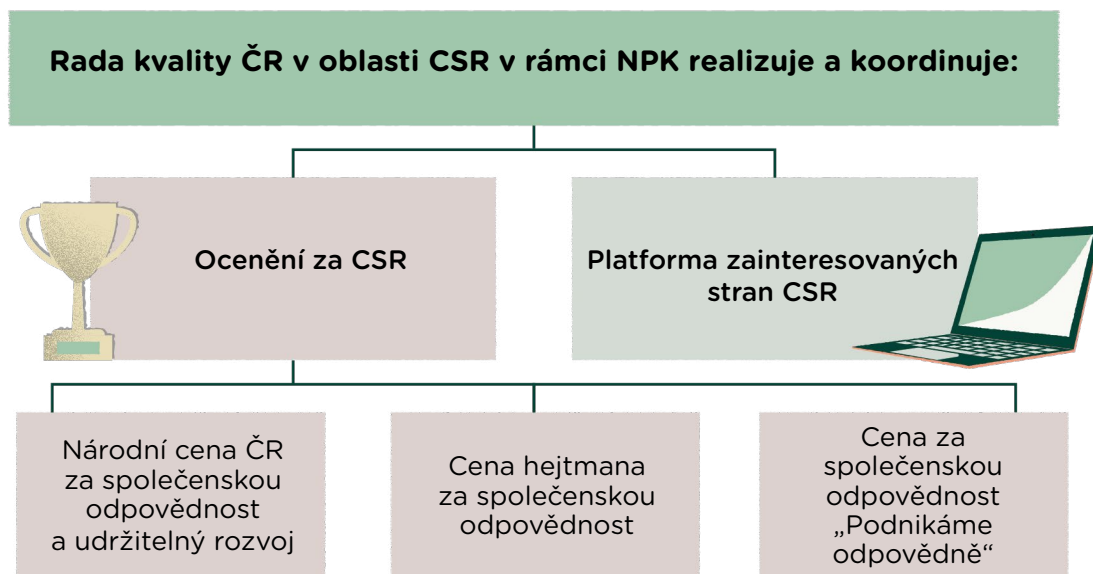
PLATFORMA ZAINTERESOVANÝCH STRAN CSR

Organizace veřejné správy mají od roku 2015 možnost zapojit se do „Platformy zainteresovaných stran CSR“ (dále jen Platforma), která jim umožňuje vyjádření názorů, výměnu zkušeností a příkladů dobré praxe na národní úrovni. Jelikož je Platforma ustanovena pod Radou kvality ČR, členské organizace současně získají informace o aktivitách realizovaných v rámci Národního akčního plánu společenské odpovědnosti organizací v ČR a o novinkách z oblasti CSR na národní i regionální úrovni.

Zároveň získají možnost přispívat do Newsletteru Platformy, který je každé dva měsíce elektronicky distribuován široké veřejnosti, prezentovat své aktivity prostřednictvím Národního informačního portálu o CSR (www.narodniportal-csr.cz) a účastnit se národních konferencí. Zájemce o účast v Platformě zasílá vyplněnou přihlášku na adresu Národního střediska podpory kvality. Přihláška je ke stažení na stránkách Národního informačního portálu o CSR nebo na webu NPK (www.npj.cz).

NÁRODNÍ CENA ČR ZA SPOLEČENSKOU ODPOVĚDNOST A UDRŽITELNÝ ROZVOJ

Rada kvality ČR v roce 2016 představila nový model hodnocení CSR, program s názvem „Národní cena ČR za



společenskou odpovědnost a udržitelný rozvoj“, který nahradil dřívější Národní cenu ČR za společenskou odpovědnost. Rada kvality ČR tímto krokem reagovala na aktuální trendy a důležitost problematiky udržitelného rozvoje.

Hodnocení organizací zapojených do tohoto programu je založeno na mezinárodním **modelu EFQM – Committed to Sustainability (C2S)**, modelu nezávislého externího hodnocení organizací podnikatelského i veřejného sektoru. Předpokládá se, že uchazeč se CSR a udržitelným rozvojem

jako jednou ze strategických politik již zabývá a je schopen reportovat dosažené výsledky. Hodnocení organizace se zaměřuje na 4 oblasti – People, Planet, Profit a Products (Lidé, Planeta, Profit, Produkt). Hodnoticí schéma je založeno na sebehodnocení organizace a hodnocení na místě dvěma nezávislými hodnotiteli. Uchazeč o hodnocení získá nezávislou informaci a zpětnou vazbu o úrovni CSR a udržitelného rozvoje své organizace. V případě, že uspěje, obdrží i certifikáty C2S od Rady kvality ČR a od EFQM.

PŘÍNOS PRO ORGANIZACI

UCHAZEČ ZÍSKÁ

- Informace, čemu je třeba se věnovat, aby organizace mohla prohlásit, že splňuje požadavky udržitelného rozvoje
- Nezávislou identifikaci silných stránek a příležitostí ke zlepšení v oblasti udržitelného rozvoje
- Informace pro rozvoj kultury excelence a udržitelnosti
- Informace pro posilování strategie udržitelného rozvoje
- Motivaci pro další rozvoj
- Důkaz, že se organizace průběžně zabývá udržitelným rozvojem

OCENĚNÍ ZÍSKAJÍ

- Výhodu před konkurencí
- Certifikát C2S s platností na 2 roky
- Možnost používat vedle loga NC CSR i logo mezinárodního ocenění EFQM
- Zařazení do mezinárodní databáze EFQM



Podkladová zpráva

Uchazeč, pokud se přihlásí do programu Národní ceny ČR za CSR a udržitelný rozvoj, musí jako vstup pro externí hodnocení vyplnit Podkladovou zprávu. Podkladová zpráva ověřuje relevanci kritérií a vyspělost přístupů, které již má organizace zavedené. Pro sepsání Podkladové zprávy je pro uchazeče připraven formulář, který poskytuje obecný rámec pro hodnocení. Je navržen pro použití v každé organizaci, bez ohledu na velikost či obor činnosti.

Podkladová zpráva má čtyři části:

- **Klíčové informace o společnosti**
- kontakty, strategie, zákazníci, dodavatelé, partneři, způsob řízení organizace, zkušenosti v oblasti udržitelného rozvoje apod.
- **Předpoklady (Mapa předpokladů)**
- přístupy organizace v oblastech vedení, pracovníci, životní prostředí a komunita, vlastníci, partneři, zákazníci.
- **Výsledky (trendy, cíle a srovnání)**
v jednotlivých oblastech
- **Zpráva o společenské odpovědnosti a udržitelném rozvoji**
- obsahuje informace o aktivitách organizace v této oblasti (pokud ji organizace zpracovává – nepovinné)

Hodnocení

Hodnocení jednotlivých uchazečů o zisk Národní ceny ČR za CSR a udržitelný rozvoj provádí Sdružení pro oceňování kvality (SOK). Hodnotitelé posuzují i trendy výkonnosti (až tříletý vývoj u klíčových výsledků). Výsledkem hod-

nocení je Zpětná zpráva, kterou obdrží uchazeč a ve které jsou formulovány silné stránky a možnosti pro zlepšování uchazeče. O konečném pořadí rozhoduje Hodnotící komise jmenovaná Radou kvality ČR. Hodnotící komise rozhodne s konečnou platností o úrovni udržitelnosti organizace a bodovém hodnocení.

Podrobný popis, co všechno účast v Národní ceně obnáší, a instrukce k přihlášení naleznete v publikaci s názvem „Národní cena České republiky za společenskou odpovědnost a udržitelný rozvoj (Podnikatelský sektor / Veřejný sektor)“, která je ke stažení online na Národním informačním portálu o CSR v sekci Informační zdroje – Publikace. Podrobné informace Vám poskytnou i pracovníci Sdružení pro oceňování kvality.

CENA HEJTMANA ZA UPLATŇOVÁNÍ KONCEPTU SPOLEČENSKÉ ODPOVĚDNOSTI

Program Cena hejtmana za uplatňování konceptu společenské odpovědnosti je realizován Radou kvality ČR ve spolupráci s vedením krajů ČR od roku 2009, kdy byl v Moravskoslezském kraji vyhlášen první ročník. Tento program je pro krajský úřad ojedinělým nástrojem, jak propagovat téma společenské odpovědnosti na regionální úrovni a současně motivovat místní organizace k vyšší aktivitě v této oblasti. Snahou je informovat organizace a širokou veřejnost o problematice CSR jako takové a podpořit úsilí především malých podniků a organizací veřejné správy, které se společenskou odpovědností aktivně a nad rámec svých zákonných povinností zabývají v regionu daného kraje. Z hlediska náročnosti má ocenění spíše motivační charakter bez požadavků hlubších vědomostí o CSR.

Záměrem ocenění je tak motivovat méně zkušené organizace, aby nahlížely na CSR komplexně a implementovaly CSR do svých dlouhodobých strategií.

Cenu hejtmana realizuje Rada kvality ČR vždy ve spolupráci s hejtmánem a krajským úřadem příslušného kraje, který cenu oficiálně vyhlašuje. Předpokládá se i **spolupráce s dalšími regionálními organizacemi** včetně hospodářských komor. Každý kraj má možnost přizpůsobit si pravidla realizace tohoto programu dle vlastních požadavků. Nicméně základní pravidla by měla být zachována.

Kraj by měl zachovat:

- základní členění kategorií (podnikatelský sektor, veřejný sektor, obce),
- základní formát přihlášky a sebehodnoticího dotazníku (obsahuje otázky z oblastí: **regionální odpovědnost, sociální odpovědnost, ekonomická odpovědnost a environmentální odpovědnost**).

Kraj si může přizpůsobit:

- název soutěže, např.: Cena kraje za společenskou odpovědnost, Národní cena za společenskou odpovědnost a udržitelný rozvoj aj.,
- podkategorie (dle počtu zaměstnanců),
- formulaci některých otázek v dotazníku.

Vzorové dokumenty (přihlášky, dotazníky) jsou k dispozici na webu NPK (www.npj.cz). Vyhodnocení dotazníku provádějí vyškolení nezávislí hodnotitelé Sdružení pro oceňování kvality. Konečné pořadí stanoví Hodnotící komise, ve které jsou vedle zástupců kraje i zástupci Rady kvality ČR.

Hlavní subjekty soutěže a jejich role

Kraj (Krajský úřad)

- je vyhlašovatelem a realizátorem soutěže,
- vydává základní dokumenty nezbytné pro průběh soutěže,
- stanovuje termíny přihlášek a jejich hodnocení,
- stanovuje způsob a termín vyhlášení vítězů soutěže, realizuje vyhlášení vítězů,

- jmenuje členy do Hodnoticí komise,
- spolupracuje s Radou kvality ČR při formulaci zásad pro daný ročník soutěže,
- v součinnosti se spolupracujícími organizacemi vede propagační kampaň.

Rada kvality ČR

- je odborným garantem a spoluvyhlašovatelem soutěže,
- vydává metodické pokyny,
- jmenuje své zástupce do Hodnoticí komise,
- jmenuje hodnotitele (po dohodě s vedením kraje).

Spolupracující organizace (*hospodářské komory, místní sdružení atd.*)

- aktivně se mohou podílet na realizaci soutěže – propagace, získávání účastníků soutěže, poradenství, konzultace apod.

Účastníci soutěže

- firmy, organizace veřejné sekтору a obce,
- zasílají přihlášku společně s dotazníkem vyhlašovatelům soutěže.

Cena hejtmana je v současné době (2016) realizována v pěti krajích (Moravskoslezský, Jihomoravský, Plzeňský, Ústecký a Kraj Vysočina). Realizace programu Ceny hejtmana je vhodná i pro kraje, které se v problematice CSR tolik neorientují a chtějí získat nové zkušenosti. Mnohdy kraje po prvním ročníku zjistí, že organizace z daného kraje mají o CSR zájem, jsou v této oblasti aktivní a chtějí se vzdělávat. To kraje motivuje uspořádat další akce zabývající se tímto tématem, jako jsou konference či semináře na konkrétní témata z oblasti CSR.

Účast v Ceně hejtmana

Potenciální uchazeči o cenu daného kraje se musejí obrátit na kontaktní osoby příslušného kraje. Odkazy na webové stránky organizátorů krajských ocenění naleznete na Národním informačním portálu o CSR (www.narodniportal.cz) v sekci Ocenění – Cena hejtmana.

Na koho se obrátit, když mám zájem o realizaci Ceny?

Pokud má kraj nově zájem o uspořádání Ceny hejtmana, musí se obrátit na pracovníky Národního střediska podpory kvality (NIS-PK), kteří poskytnou kraji všechny nezbytné informace pro realizaci ocenění a potřebnou podporu při vytváření základních dokumentů a propagování ocenění. Možné je domluvit i zaškolení vlastních pracovníků.

PŘÍKLADY DOBŘÍ PRAXE

JIHMORAVSKÝ KRAJ

Krajský úřad je jedním z orgánů Jihomoravského kraje, který zajišťuje činnosti v oblasti jeho samosprávy – připravuje podklady pro jednání zastupitelstva a rady kraje, zpracovává strategie a koncepce pro všestranný rozvoj kraje a potřeby jeho občanů, vykonává zřizovatelské funkce vůči krajským organizacím, poskytuje granty a dotace a podle zákona vykonává také státní správu v nejrůznějších oblastech.

Přístup k CSR

Více pozornosti jsme CSR začali věnovat v roce 2012, kdy jsme si v rámci vytváření strategie úřadu vytkli za cíl zavést principy CSR do řízení organizace. Měli jsme dlouholetou zkušenost s jinými nástroji kvality – CAF, benchmarking, místní Agenda 21, v té době také nově s procesním a strategickým řízením. Všechny nás něčím obohatily a přiměly o věcech uvažovat v souvislostech, které jsme si předtím neuvědomovali. CSR spojuje všechno, na čem nám záleží

a především je srozumitelná všem zaměstnancům a veřejnosti bez ohledu na jejich znalosti z oblasti řízení kvality.

Díky CSR máme větší přehled o tom, co se kde děje a co všechno děláme tzv. navíc. Zlepšuje se vzájemná informovanost a pracovní atmosféra. Management dává více najevo, že vlastní iniciativa zaměstnanců je vítaná a nalezne svou podporu. Krajský úřad tvoří přes 650 zaměstnanců. Důležité pro nás je, aby se cítili dobře a vnímali, že jim zaměstnavatel dává možnost seberealizace a naplnění hodnot, které jsou pro ně v osobním životě i v práci důležité.

Příklady z praxe

Ochrana přírody je blízka nám všem. Snižujeme energetickou náročnost budov. Instalovali jsme solární kolektory pro ohřev vody. Třídíme bezmála vše, co se dá. Víme také něco o tom, že vše-



lařit se dá všude, a to i na střeše úřadu. Zelenou u nás mají akce, které vychovávají k tomu myslet na potřebné.

Začátek roku patří potravinové sbírce. Spolu s krajskými organizacemi jsme vybrali přes tunu a půl trvanlivých potravin, které putovaly do Potravinové banky pro Brno a Jihomoravský kraj. Sbíráme knihy pro dětské domovy, azylové domy, ale také pro české menšiny v Chorvatsku. V rámci charitativního prodeje vlastnoručních výrobků zaměstnanců jsme během dvou ročníků vybrali 41 tisíc korun pro zvířecí útulek a výcvik vodících psů. Učíme zaměstnance poskytnout první pomoc. A závěrem z jiného soudku, na úřadě jsme například zřídili Family point, který poskytuje zázemí maminkám v centru města, kde mohou v klidu pobýt s dítětem.

Každoročně v listopadu pořádáme konferenci o CSR. Prostřednictvím soutěže Cena hejtmána Jihomoravského kraje za CSR oceňujeme organizace, kterým stojí za to angažovat se, budovat důvěru a partnerství v místě, kde působí. Společenskou odpovědnost rozvíjíme i ve spolupráci s Národní sítí Zdravých měst ČR, Asociací společenské odpovědnosti a dalšími.

Za aktivity a přístup k CSR jsme v roce 2014 obdrželi Razítko dobré praxe od Národní sítě Zdravých měst ČR a Národní cenu ČR za společenskou odpovědnost, kterých si vážíme. Bereme je jako výsledek skutečné týmové práce mezi managementem a zaměstnanci, ale současně víme, že jsme teprve na začátku našich předsevzetí.

Plány do budoucna

V budoucnu bychom se chtěli co nejvíce přiblížit stavu, kdy budeme vnímáni jako úřad, který jde s dobou, má svěžího moderního ducha a hledá způsoby, jak věci uskutečnit smysluplně a s maximálním přínosem pro své okolí. Rádi bychom zrealizovali více nákupů, které budou společensky odpovědné, rozšířili firemní mateřskou školku a pokračovali v energetickém managementu.

VČELAŘÍME NA STŘEŠE

Věděli jste, že ze 100 pro člověka životně důležitých rostlin jich 70 opylují včely? Přes 10 let Jihomoravský kraj cíleně podporuje včelaře, finančně i nefinančně. Od roku 2015 jsme se se včelami dostali ještě do užšího kontaktu. Na střechu úřadu v centru Brna jsme usadili tři včelstva – jak se říká, vlastní zkušenost je nepřenositelná. Pod vedením zkušeného včelaře se z několika zaměstnanců rekrutují nadšení amatérští včelaři, kteří v budoucnu převezmou nad včelstvy dohled. Pro zaměstnance pořádáme víkendové kurzy včelaření, uspořádali jsme medobraní a několik doprovodných seminářů pro veřejnost. Med chceme využívat jako propagační předmět, jehož finální podoba projde rukama zaměstnanců sociálního podniku, nebo klientů chráněné dílny.



MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 13

Městská část Praha 13 vznikla jako součást územního samosprávného celku hlavního města Prahy, plní úkoly patřící do samosprávy a vykonává státní správu pro území stanovené statutem v rozsahu stanoveném zákonem o hl. m. Praze, zvláštními zákony a statutem. Za podmínek stanovených zákonem o hl. m. Praze a statutem nakládá se svěřeným majetkem hl. m. Prahy a ve vymezeném rozsahu vykonává ve vztahu k tomuto majetku práva a povinnosti vlastníka. V současné době Úřad městské části Praha 13 tvoří starosta, tři zástupci starosty, tajemnice a 240 zaměstnanců zařazených do úřadu městské části.

Přístup k CSR

Principy CSR a přístup k nim jsou součástí hlavní strategie, poslání a vize městské části i úřadu. Jsou detailně popsány především ve Strategii rozvoje MČ Praha 13. Samotná vize městské části, jejíž motto je „Moderní město, kde by chtěl žít každý“, klade velký důraz na společenskou odpovědnost a udržitelný rozvoj. Realizací řady projektů se snažíme docílit zdravého životního prostředí, nadprůměrného množství čisté a udržované zeleně a vodních ploch. Ke kvalitě života v městské části musí přispívat také pocit odpovědnosti za svoji budoucnost, pocit hrdosti na

své bydliště, pocit komunitní sounáležitosti, a možnosti osobního rozvoje. Role MČ Praha 13 a jeho úřadu je zde jasná. Zodpovědně řídit a citlivě usměrňovat, plně využívat všech dostupných zdrojů financování a při výkonu svých pravomocí na principu všestranné výhodnosti spolupracovat s veřejností a se zástupci občanského a podnikatelského sektoru.

Příklady z praxe

Činnosti v oblastech spojených s CSR, tzn. ekonomika, environment a sociální odpovědnost, jsou naprosto běžné činnosti spojené s každodenním fungováním úřadu, případně jeho specializovaných odborů a oddělení. Řada činností je nařízena přímo zákonem, avšak úřad je dlouhodobě úspěšně zapojen i do dobrovolných aktivit, jako například dlouholeté a pravidelné sebehodnocení podle devítikriteriálního Modelu CAF (Common Assessment Framework) a nebo místní Agendy 21.

Právě pod záštitou místní Agenda 21 dochází zřejmě k největšímu rozvoji CSR v komunitní oblasti. V rámci sebehodnocení podle Modelu CAF pak dochází k monitorování, měření a vy-



hodnocování aktivit a přístupů v oblasti CSR. Posléze dokážeme naše aktivity propojit s cíli a strategií Úřadu a prostřednictvím akčního plánu zlepšování realizujeme CSR aktivity.

Jsme aktivní také v oblasti životního prostředí a úspory energií. Třídění odpadů, jejich recyklace, podpora elektromobility a využívání alternativních zdrojů energie je pro nás samozřejmostí. V této oblasti realizujeme i několik projektů, jako je například unikátní projekt s pracovním názvem Odpovědné školy Prahy 13. Jde o komplexní systém stavebních úprav, technologických změn a organizačních opatření ve všech 31 školních budovách, který zásadním způsobem sníží náklady za vytápění, elektřinu, vodu a přípravu teplé vody ve školách. Původní náklady se sníží až o polovinu, to znamená, že v průběhu 10 let radnice ušetří 240 milionů korun. Spotřebu energie ve školách snižuje Praha 13 pomocí kompletního zateplení objektů a tzv. projektu úspor se smluvně zaručeným výsledkem. Na toto zateplení budov ve výši přes 500 milionů korun se podařilo získat 184 milionů z fondů EU, konkrétně z Operačního programu životní prostředí.

V oblasti vzdělávání jsme realizovali projekt „CSR do škol“, jelikož si uvědomujeme, že právě školy by měly jít příkladem a být současně zdrojem znalostí a praktických rad při zavádění společenské odpovědnosti.

V roce 2013 se MČ Praha 13 stala vítězem Národní ceny ČR za společenskou odpovědnost a jsme držiteli titulu: „Společensky odpovědná organizace –

vítěz za rok 2013“ ve veřejném sektoru.

Plány do budoucna

Do budoucna budeme i nadále respektovat zásady CSR a rozvíjet její principy ve všech svých činnostech a to zejména dalším rozvojem MA 21. Dále budeme usilovat o to, aby úspěšný projekt „CSR do škol“ pokračoval i ve školách, které se pilotního ověření neúčastnily.

PROJEKT „CSR DO ŠKOL“

Městská část Praha 13, Česká společnost pro jakost, Sdružení pro oceňování kvality a společnost ROSS-MANN realizovaly inovativní projekt „CSR do škol“, do kterého se zapojilo 5 základních škol z Prahy 13. Základním cílem projektu bylo aplikovat a vyhodnotit přístupy CSR a udržitelnosti ve vybraných školách Prahy 13 a vytvořit jednotnou metodickou příručku pro zavádění CSR do škol všech typů po celé republice. Na 4denním školení byly zástupcům škol vysvětleny principy CSR a udržitelného rozvoje v podmínkách mezinárodního kontextu včetně mezinárodního Modelu Committed to Sustainability, podle kterého jsou školy v rámci projektu hodnoceny. Školení a metodická pomoc byla pro všechny účastníky zdarma. Závěrečná zpráva školám umožní posoudit, jak se jim daří naplňovat principy CSR a současně ukáže, které oblasti je třeba zlepšovat a jak. První fáze projektu byla ukončena konferencí v prostorách ÚMČ Praha 13. Na podporu dosažení strategických záměrů a cílů v oblasti CSR a udržitelného rozvoje ve školách jsme vydali publikaci „CSR do škol“.

MĚSTO CHOMUTOV

Magistrát města Chomutova je orgánem územní samosprávy, úřadem obce s rozšířenou působností. Jeho základním cílem je nejen péče o všestranný rozvoj území a potřeby občanů, plnění úkolů ve veřejném zájmu, ale i neustálé zlepšování kvality poskytovaných služeb pro klienty a zainteresované strany. Úřad primárně vykonává svou činnost v rozsahu správního území s cca 85 000 obyvateli, v souladu s legislativou však s přesahem do celorepublikové i zahraniční působnosti.

Přístup k CSR

Naše vize zní: „Chceme být moderním, otevřeným, přívětivým a zákaznicky orientovaným úřadem opírajícím se o všestranně vzdělané, vnitřně motivované a se strategií ztotožněné zaměstnance, tedy respektovanou institucí, která bude efektivně, profesionálně a vstřícně vykonávat veřejnou správu.“

Motivace k realizaci aktivit v oblasti společenské odpovědnosti spočívá v naší identifikaci se základní orientací CSR v oblasti sociální, environmentální

a ekonomické, a to v kontextu s poskytováním veřejných služeb. CSR je srozumitelný prvek “kultury magistrátu”, se kterým se mohou zaměstnanci (a nejen oni) identifikovat. Nejde tak o nějaký krátkodobý marketingový tah, nýbrž o soustavnou tvorbu podmínek pro dosažení dobrého jména organizace.

Dokladem je mnoho publikovaných dobrých praxí a získaná ocenění v oblasti managementu kvality, kvality poskytovaných služeb a v neposlední řadě i prvenství v soutěži Ústeckého kraje za společenskou odpovědnost v roce 2015.

Příklady z praxe

Cíleně ve své činnosti aplikujeme metody a modely zvyšující kvalitu nejen v rámci ČR, ale i na mezinárodní úrovni. Vývoj v dalších letech a mj. poznatky z národních konferencí kvality nás směřovaly k širšímu pojetí CSR, tj. zaměření také na omezování externalit z vlastní činnosti (omezování přesčasové práce úředníků, energetické úspory, elektronizace služeb).



Odpovědný přístup ke klientům je nemyslitelný bez vzdělaného úředníka, a tak je jedním z našich hlavních strategických cílů orientace na jeho motivaci. Na to navazujeme snahou o zlepšení vnímání veřejné správy ze strany klientů (např. rozšíření počtu úředních dnů, „vyvážení služeb“ přímo ke klientům, vývoj vlastních e-slужeb a eliminace dopadů ne vždy jednotného výkladu legislativy ČR).

Nosným motivem, který realizujeme od loňského roku, jsou tzv. investice do lidí (nikoliv jen do betonu a infrastruktury). Investice do lidí výrazně posiluje nová dotační a grantová politika města a samotné směřování rozvoje města. Současně cílem města je zapojení široké veřejnosti do veřejného dění a využití skrytých talentů. Tento cíl postupně naplňujeme například účastí veřejnosti v rozšířených poradních orgánech rady nebo zapojením veřejnosti do hodnocení veřejných zakázek.

Pochopitelně se zaměřujeme také na oblast životního prostředí (elektromobilita, odpovědné nakládání s odpady, energetický management). Od roku 2014 si jako město propočítáváme ekologickou stopu. V porovnání s celorepublikovým průměrem se zatím pohybujeme pod jeho hranicí.

V grantech jsme změnil i samotné využití finančních prostředků, které jsou více směřovány do životního prostředí, sociální oblasti a podpory environmentální výchovy a osvěty. Veškerá administrace dotací probíhá elektronicky, což má dopad i na produktivitu úředníka (především úspora času) a omezení dopadu na životní prostředí.

Plány do budoucna

S uplatňováním CSR chceme samozřejmě pokračovat i nadále, neboť tento záměr podporují i námi ověřené tři dobré praxe:

1. Koncept CSR směřuje organizace k dlouhodobému zlepšování a růstu.
2. Napomáhá nám kultivovat a zlepšovat vztahy se zainteresovanými stranami.
3. Omezuje dopady na veřejnost i naše zaměstnance v případě vzniku krizových situací.

GRANTY V OBLASTI ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Město má od roku 2015 nová grantová schémata, mezi nimiž jsou nově granty v oblasti životního prostředí a environmentální politiky. V rozpočtu města byly na tuto oblast vyčleněny 2 miliony korun. Granty byly vypsány pro oblast Ochrany přírody a Podpory akcí a aktivit environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty. Jednotliví žadatelé pak získali dotace například na samotnou ochranu přírody, provedení přírodovědného průzkumu, či podporu fauny a flóry nebo likvidace invazivních druhů, současně byly podpořeny jednorázové i pravidelné environmentální vzdělávací, výchovné a osvětové akce a aktivity. Přínosem pro organizaci je zejména samotná realizace ekologických aktivit a výchova a vzdělávání dětí a mládeže v tomto oboru.

MĚSTO KOPŘIVNICE

Městský úřad Kopřivnice zajišťuje činnost obce s rozšířenou působností. Kromě Kopřivnice vykonává správní činnost pro dalších devět obcí s celkovým počtem 41,5 tisíc obyvatel. Kopřivnice tvoří významnou průmyslovou oblast Moravskoslezského kraje s dlouhodobou strojírenskou tradicí. Zároveň je však vstupní bránou do turistické oblasti Beskyd a obyvatelům i návštěvníkům nabízí pestrou škálu kulturních, sportovních i společenských zážitků.

Přístup k CSR

Pro kvalitní výkon veřejné správy jsme si definovali své poslání třemi slovy VSTRÍCNOST – PROFESIONALITA – ZODPOVĚDNOST a jednoduchou větou Spokojený občan neboli odpovědný a komunikující úřad poskytující kvalitní služby občanům. Své poslání se snažíme naplňovat implementací místní Agendy 21 a realizací s ní souvisejících společensky odpovědných aktivit. CSR a MA21 se v mnoha částech prolínají a doplňují, a to vedlo k tomu, že se nám podařilo tři roky po sobě získat Cenu

hejtmana Moravskoslezského kraje za CSR v kategorii obec s rozšířenou působností.

Příklady z praxe

Naše město klade důraz na komunikaci s občany, podnikateli a dalšími partnery, kteří se podílejí na jeho rozvoji. Veřejně jsou projednávány a připomínkovány investiční projekty, veřejnost se zapojuje do tvorby komunitního plánu sociálních služeb či strategického plánu rozvoje města. První strategický plán, do jehož tvorby byla zapojena veřejnost, byl zpracován v roce 2007 a stejným způsobem proběhla v roce 2014 jeho aktualizace. Všem, kteří se zajímají o budoucnost města, byly otevřeny diskuzní pracovní skupiny.

Velká část strategického plánu se věnuje oblasti životního prostředí, energetice a dopravě. Tyto tři oblasti se velmi ovlivňují, a proto realizujeme projekty, které se vzájemně doplňují, abychom přispěli ke zlepšení kvality městského prostředí. Naše město je členem Asocia-



ce měst pro cyklisty a svými projekty se snažíme podpořit tento způsob dopravy. V letech 2010–2014 se nám povedlo rozšířit síť cyklostezek a cyklotras ve městě a okolí o 11,5 km a v současné době zpracováváme nový cyklogenerel, který bude řešit další rozvoj této infrastruktury.

V oblasti energetiky jsme se zaměřili na snižování energetické náročnosti veřejných budov a městských bytových domů. Realizovali jsme a připravujeme řadu projektů zaměřených na zateplení budov, regulaci otopných soustav, výměnu osvětlení, úspory vody apod. Pro své občany pravidelně organizujeme společné nákupy energií, díky kterým se podařilo snížit výdaje domácností na elektrickou energii a plyn.

Ke zlepšování prostředí ve městě rovněž přispěly projekty zaměřené na zmapování a vyhodnocení rizika starých ekologických zátěží, sanaci bývalé skládky kalů, která si vyžádala investici přesahující 26 milionů korun nebo rekonstrukci technologie chlazení zimního stadionu za účelem snížení množství skladovaného čpavku.

Díky těmto opatřením se nám daří snižovat Ekologickou stopu města, kterou pravidelně měříme od roku 2010. Ekologická stopa je jedním z indikátorů udržitelného rozvoje, které sledujeme pro potřeby vyhodnocování účinnosti realizovaných aktivit a opatření. Sadu místně specifických indikátorů tvoří čtrnáct ukazatelů a patří mezi ně také indikátor spokojenosti obyvatel s místním společenstvím, se samosprávou či se vzhledem města. Ke sledování kvality a efektivity své činnosti využívá-

me rovněž výstupů z benchmarkingu a srovnáváme se s dalšími městy.

Plány do budoucna

Zajištění udržitelného rozvoje je pro nás trvalým závazkem. Proto jsme zahájili přípravu adaptační strategie města na změnu klimatu, která by měla definovat rizikové faktory, které město ohrožují a navrhnout, jak jim úspěšně čelit. Připravujeme zpracování územní energetické koncepce, která se stane součástí územně-plánovací dokumentace. Prostřednictvím této koncepce chceme působit i na soukromé subjekty v oblasti energeticky udržitelného chování.

ÚSPORA ENERGIÍ

K financování energeticky úsporných projektů město využilo i metodu EPC – opatření, která přinášejí garantované energetické úspory bez jakéhokoliv zatížení městského rozpočtu. Kopřivnická radnice nechala odborně posoudit vhodnost metody u 43 městských budov, z nichž vzešlo 13 vhodných subjektů (sportoviště, školy atd.).

V soutěži vybraný soukromý partner investoval do technologií pro energetické úspory více než 19,8 milionu korun. Přínosy projektu nejsou pouze ekonomické, jde především o snížení spotřeby neobnovitelných zdrojů a minimalizaci negativních dopadů na životní prostředí. Kopřivnický projekt získal v roce 2013 ocenění za celostátně nejlépe připravený projekt řešený metodou EPC.

OBEC OTICE

Otice jsou obcí I. typu bez odborů, která má kolem 1 400 obyvatel. Úřad plní úkoly v přenesené působnosti, tzn. dané mu legislativou a ústředními orgány státní správy a úkoly samosprávné, tzn. dané mu zastupitelstvem, radou nebo starostou obce. Záběr činností je neskutečně široký, od nahánění psů až po přípravu koncepčních materiálů. Úřad má úsek administrativní o 2 lidech, čističku odpadních vod obsluhují 2 zaměstnanci, o zeleň a správu majetku se starají 3 zaměstnanci a 2 osoby v režimu veřejně-prospěšných prací.

Přístup k CSR

Máme vizi dobře fungující obce a jejího úřadu, se kterou jsme šli do voleb v roce 2010 a kterou se snažíme naplňovat. Společenskou odpovědnost máme již v názvu volební strany „Za bezpečné a zdravé Otice.“ Chceme a daří se nám být bezpečnou a zdravou obcí, a to komplexně – ekonomicky, ekologicky, sociálně i zdravotně. Několikrát jsme se již stali vítězem Ceny hejtmana Moravskoslezského kraje za společenskou odpovědnost v kategorii obce, naposle-

dy v letošním roce. Tato ocenění nás namotivovala ucházet se o Národní cenu ČR za společenskou odpovědnost a udržitelný rozvoj. Účast v této soutěži je pro nás možností změřit síly mimo Moravskoslezský kraj. Případný úspěch je signálem pro politiky a občany a velkou motivací i morálním oceněním pro zaměstnance. Občané Otice si zaslouží pěknou obec a dobrý úřad.

Příklady z praxe

V oblasti společenské odpovědnosti se snažíme vést obec tak, aby se vyvíjela rovnoměrně – směrem k mladým i starším, k ženám i mužům, ke kultuře i investicím, k jednotlivcům i spolkům atd. V rámci možností našeho rozpočtu se snažíme uspokojovat potřeby nejširšího spektra občanů. Troufáme si říci, že máme špičkově čistou obec, výborný systém třídění odpadů a celkově vzorně pečujeme o zeleň. Za svou práci se nestydíme – zveřejňujeme informace v obecním zpravodaji, v tisku, televizi. Hodnocení nám vystavuje jednou za čtyři roky občan.



Máme spoustu projektů ukončených, rozpracovaných a připravovaných ve všech fondech. Zateplili jsme 50 % obecních budov, opravili 4 km chodníků, máme novou smuteční síň, ale také jsme po desetiletí nastartovali společenský život v obci. Zajímavým projektem je péče o zeleň v kombinaci s likvidací biologického odpadu. Měřitelnými výsledky naší práce jsou především finance, investice i čerpání dotací. Od původního půl milionového dluhu jsme dnes ve 20 milionovém plusu, s ročními investice kolem 5 miliónů.

Podařilo se nám zlepšit vzhled obce, strojový park úřadu, technický stav čističky odpadních vod a hlavně jsme zlepšili vztah lidí k obci. To je deviza nenahraditelná. Prostřednictvím obecního webu informujeme občany o kulturních a sportovních akcích v obci i okolí a propaguje činnost místních spolků a sdružení jako sbor dobrovolných hasičů aj. Na webu jsou k nalezení například i ordinační hodiny místních praktických lékařů či aktuální stavy o vodních tocích.

Zapojujeme se do soutěží s tematikou společenské odpovědnosti a udržitelného rozvoje. Kromě již zmiňovaného vítězství v Ceně hejtmana Moravskoslezského kraje za společenskou odpovědnost máme ocenění „Tátové vítání“, obsadili jsme 1. místo v soutěži Institutu společenské odpovědnosti, a také máme 3 diplomy za druhé místo v soutěži „Úřad půl na půl“, kterou pořádá Ministerstvo vnitra. Tato ocenění nám dodávají motivaci pro další práci.

Plány do budoucna

Konkrétní plány nezveřejňujeme, dokud nemají pevný obsah a nejsou rozpočtově kryty. V jednom máme ale jasno, nechceme slevit ze svých standardů.

PÉČE O ZELEŇ

V rámci systému péče o zeleň se nám podařilo výrazně zlepšit čistotu obce. Zaměstnali jsme lidi z úřadu práce a získali dotaci, z které jsme nakoupili pár strojů (zametací, sekačku, svozové auto, kontejnery) a teď máme obec čistou i pěknou za třetinové náklady oproti předchozím letům. K tomu je třeba vzpomenout, že jsme při péči o zeleň vysadili obecní sad, 600 metrů švestkové aleje a 200 metrů linie keřů. Cílem je pozitivní změna vzhledu obce, zlepšení zdraví občanů a životního prostředí vůbec. Přínosem bude zdravý občan, který nemá potřebu se stěhovat jinam.



REJSTŘÍK: „ZA KÝM PRO INSPIRACI?“

NÁZEV	ZAMĚŘENÍ	WEBOVÉ STRÁNKY
Agentura pro sociální začleňování	Začleňování sociálně znevýhodněných osob – manuály, metodiky, poradenství	www.socialni-zaclenovani.cz
Arnika	Ochrana životního prostředí a zdraví lidí. Ekoporadna	www.arnika.org
Asociace společenské odpovědnosti	Dobré praxe a možnost sdílení praktických rad aktivit napříč oblastem CSR (pro firmy, veřejný sektor, neziskový sektor, sociální podniky, jednotlivce a školy)	www.spolecenskaodpovednost.cz
Cenrum dopravního výzkumu	Poradenství pro města a obce zaměřené na efektivní dopravu, udržitelné dopravní stavby, Smart City a inteligentní řízení dopravy, snižování zátěže životního prostředí, snižování nehodovosti, bezpečnou dopravní infrastrukturu	www.cdv.cz/nabidka-pro-mesta-a-obce
Centrum pro dopravu a energetiku	Osvěta v oblasti úspor energie a obnovitelných zdrojů energie, klimatických změn a jejich dopadů, zpracování odborných studií. Vydavatel Průvodce po evropských fondech pro komunitní energetické projekty	www.cde.ecn.cz
Centrum pro komunitní práci	Metodická a organizační pomoc při zapojování veřejnosti do rozhodování. Plánování veřejných prostranství se zapojením veřejnosti. Facilitace veřejných setkání a pracovních skupin	www.cpkp.cz
Czech smart city cluster	Průkopník myšlenky Smart City v ČR – spolupráce při zavádění konceptu Smart City	www.czechsmartcitycluster.cz
Komora sociálních podniků a společensky odpovědných organizací	Poradenství v oblasti sociálního podnikání a vyhledávání, shromažďování a zprostředkování informací o sociálním podnikání	www.komora-socialnich-podniku.cz
Ministrstvo práce a sociálních věcí - SOVZ	Podporuje odpovědné zadávání veřejných zakázek – specializují se na sociálně odpovědné veřejné zadávání	www.sovz.cz
Nadace Partnerství	Poradenství v oblasti kvalitních veřejných prostor, šetrné dopravy a cestovního ruchu	www.nadacepartnerstvi.cz

NÁZEV	ZAMĚŘENÍ	WEBOVÉ STRÁNKY
Nadace rozvoje občanské společnosti (NROS)	Rozvoj občanské společnosti a českého neziskového sektoru – grantové projekty a programy s tematikou CSR	www.nros.cz
Národní síť Zdravých měst ČR	Dobré praxe a možnost sdílení praktických rad aktivit napříč oblastem CSR	www.nszm.cz
Národní středisko podpory kvality (NIS-PK)	Pracovní orgán Rady kvality ČR, který zabezpečuje aktivity pořádané v rámci Národní politiky kvality. Spravuje Národní informační portál o CSR.	www.npj.cz www.narodniportal.cz
NaZemi	Podpora konceptu Fair Trade a dodržování lidských práv. Studie a právní analýzy k tématu odpovědného nakupování a zadávání veřejných zakázek. Jedním z iniciátor projektu Fairtradových měst – projekt pro obce, města, úřady, církve, školy	www.nazemi.cz www.fairtradovamesta.cz
NESEHNUTÍ (Nezávislé Sociálně Ekologické HNUTÍ)	Dobrovolnictví, lidská práva	www.nesehnuti.cz
Nová ekonomika	Poradenství k odpovědnému nakupování a zadávání veřejných zakázek	www.nova-ekonomika.cz
P3 – People, Planet, Profit	Podpora sociálního podnikání v ČR. Koordinace Tematické sítě pro sociální ekonomiku TESSEA. Poradenství v sociální oblasti CSR	www.p-p-p.cz
Rada vlády pro udržitelný rozvoj	Šíří povědomí o udržitelném rozvoji v české společnosti.	www.udrzitelny-rozvoj.cz
Rosa, společnost pro ekologické informace a aktivity	Ekologické poradenství, zelené úřadování, ekospotřebitel	www.rosacb.cz www.ekospotrebitel.cz
Sdružení pro oceňování kvality	Hodnocení a oceňování organizací v oblasti CSR a kvality	www.sokcr.cz
Síť ekologických poraden STEP	Odpovědné nakupování a zadávání veřejných zakázek, ekologické poradenství, zelené úřadování, ekodomácnost	www.ekoporadna.cz
Transparency International	Témata: korupce, boj proti korupci	www.transparency.cz



NÁRODNÍ POLITIKA KVALITY

NÁRODNÍ POLITIKA KVALITY

je vládou vyhlášený program, jehož cílem je vytvořit v České republice prostředí, ve kterém je kvalita a společenská odpovědnost přirozenou součástí nejen podnikání, ale celé společnosti jako takové. Koordinace aktivit v oblasti kvality a společenské odpovědnosti v ČR je hlavním úkolem **RADY KVALITY ČR**. Jsou v ní zastoupeny ústřední správní úřady, podnikatelská sdružení a svazy i nevládní organizace působící v oblasti kvality. V působnosti Rady kvality ČR je zřízeno při České společnosti pro jakost **NÁRODNÍ STŘEDISKO PODPORY KVALITY**, jež je pracovním orgánem Rady kvality ČR a zabezpečuje aktivity pořádané v rámci Národní politiky kvality (propagace, projekty, program Národní ceny kvality ČR, Národní ceny ČR za společenskou odpovědnost a udržitelný rozvoj, Ceny Podnikáme odpovědně, publikace apod.). Rovněž od roku 2015 zajišťuje správu **NÁRODNÍHO INFORMAČNÍHO PORTÁLU O CSR**, oficiálního portálu České republiky o společenské odpovědnosti organizací. Cílem portálu je informovat podniky, neziskové organizace, orgány veřejné správy i širokou veřejnost o novinkách z oblasti společenské odpovědnosti a aktivitách státních orgánů a dalších zainteresovaných aktérů, kteří aktivně přispívají k rozvoji společenské odpovědnosti organizací v České republice.

www.npj.cz

www.narodniportal-csr.cz